

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvartum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput VIII. Idem (a) in Concil. Later.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74533)

C A P U T VII.

(a) Idem.

Tua nos duxit fraternitas consulendos, utrum illorum sufficiat testimonium ad matrimonium dirimendum, qui consanguinitatis gradus ab avunculo & nepote, videlicet fratris filio, vel sororis, cum de superioribus nihil noverint, vel audierint, inciperint computare. Nos igitur inquisitioni tuæ taliter respondemus, quod cum conjugium multum favoris obtineat, testes hi, qui ad divortium celebrandum inducti sunt, consanguinitatis computant gradus, à stirpe debent incipere, idest à parentibus, vel germanis: & sic per ordinem distinguere gradus, nominibus propriis, vel æquipollentibus iudiciis designando personas: præsertim cum sæpius testimonium perhibeant de (b) auditu, quod quia minus est validum, non est in articulo hujusmodi nimium laxanda facultas: eum quæ ratione computationem inciperent à secunda, eadem ratione ab ulterioribus inchoarent.

N O T A.

1. (a) Idem.] Ita etiam legitur in quarta collectione, sub hoc tit. cap. 2. integram tamen litteram cum vera inscriptione retuli in cap. sua 26. de spons.

(b) De auditu.] Quatenus testes de auditu probent, exposui in cap. præterea, de testibus.

C O M M E N T A R I U M.

2. **C**onsanguinitatem cognosci, & computari per lineas & gradus, supra probavi in cap. 5. & gradus computandos esse à communi stirpe, ibi exposui: in præsentem tantum proponitur, testes deponentes de consanguinitate ad divortium faciendum, vel impediendum matrimonium, debere clarè, & distinctè deponere, recensendo gradum, in quo reperitur sponsi, computationem faciendo à communi stirpe, juxta tradita in dict. cap. 5. ita ut singulos gradus propriis nominibus cognatorum, vel æquipollentibus

referant: quod etiam docetur in cap. series, cap. licet 47. de testibus, cap. 1. hoc tit. in 4. collect. cap. 2. de sobole suscepta, in 1. collect. Exemplis illustrat Cujac. in præsentem; nam quando requiritur specialis consanguinitatis probatio, necesse est, quod quilibet gradus sigillatim ostendatur, ut probant Mascardus de probat. conclus. 410. à num. 8. Pacianus eod. tract. cap. 12. à num. 44. Garcia de benef. 7. p. cap. 15. numero 28. Cevallos 3. tom. quest. 749. num. 48. Et probatio obscura non prodest, ubi specifica desideratur, l. 4. tit. 2. partit. 2. quia debet necessariò concludere, ex l. non hoc, ff. unde cognat. Unde Valenzuela consil. 92. num. 216. Elcobar de puritate 2. part. art. 2. quest. 4. ex numero 98. unde cum in præsentem casu specifica graduum probatio desideretur, ut cognoscatur, an contrahentes sint intra gradus prohibitos, vel non, debet specifica probatio fieri per testes, quæ enim difficilior erat, cum prohibitio extenderetur ad septimum gradum, hodie verò facilis est, cum tantum usque ad quartum protendatur.

C A P U T VIII.

Idem (a) in Concil. Later.

Non debet (b) reprehensibile judicari, si secundum varietatem temporum statuta quandoque variantur humana, præsertim cum urgens necessitas, vel evidens utilitas idem exposcunt: quoniam ipse Deus ex iis, quæ in veteri Testamento statuerat, nonnulla mutavit in novo. Cum ergo prohibitiones de conjugio in secundo & tertio affinitatis genere minimè contrahendo, & de sobole suscepta ex secundis nuptiis cognationi viri non copulanda prioris, & difficultatem frequenter inducant, & aliquando periculū pariant animarum: cum cessante prohibitione cesset effectus, constitutiones super hoc editas sacri approbatione Concilii revocantes, præsentem constitutione decernimus, ut sic contrahentes de cætero liberè (c) copulentur: prohibitio quoque copulæ conjugalis quarum consanguinitatis & affinitatis gradum de cætero non excedat, quoniam in ulterioribus gradibus jam non potest absque gravi dispendio hujusmodi prohibitio generaliter observari. Quaternarius verò numerus bene congruit prohibitioni conjugii corporalis, de quo dicit Apostolus, quod vir non habet potestatem sui corporis, sed mulier; nec mulier habet potestatem sui corporis, sed vir: quia quatuor sunt (d) humores in corpore, quod constat ex quatuor elementis. Cum ergo jam usque ad quartum gradum prohibitio conjugalis copulæ sit restricta, eam ita volumus esse perpetuam, non obstantibus constitutionibus super hoc dudum editis, vel ab aliis, vel à nobis, ut si quis contra prohibi-

tionem hujusmodi præsumperit copulari, nullâ longinquitate defendatur annorum, cum diuturnitas temporis non minuatur peccatum, sed augeat: tantoque sint graviora crimina, quanto diuturniora infelices animas detinent alligatas.

NOTÆ.

1. (a) **[Ateran.]** Generali videlicet, celebrato sub Innoc. III. sub cap. 50. & in cap. 3. hoc titul. in 4. collect. reperitur textus hic. In eo autem contrahitur, restringiturque prohibitio contrahendi matrimonium inter consanguineos, usque ad quartum gradum tantum, cum olim prohibitio hæc portraheretur usque ad septimum, ut probavi in cap. 5. hoc titul. Et si dicas, antiquos Ecclesiæ PP. in hac nuptiarum prohibitione gradus cognationis numerasse habitâ ratione computationis civilis, non canonicæ; ideoque valde levem fuisse præsentem abrogationem, vel nulla ratione necessariam, ut existimarunt Polyd. Vergil. de inventione rer. lib. 5. cap. 4. Cujac. in præsent. Respondeo cum Covar. in 4. 2. p. 5. 6. cap. 6. n. II. verius esse, ævo Fabiani, Julii, & aliorum Pontificum in nuptiis contrahendis computationem canonicam fieri supra relatum in d. cap. 5. & quæ hodie observatur: unde in præsent. constitutione abrogatam fuisse hanc prohibitionem in tribus gradibus, aperte probatur in cap. 3. in princip. de clandest. despons. cap. licet 47. de testibus: & ita nec superflua, nec prius inutilis præfens constitutio judicari debet. Circa affinitatis etiam genera, & ejus gradus, in præsent. textu restricta est prohibitio, abrogatumque jus antiquum, ut probavi supra in cap. 1. hoc titul.

2. (b) **[Reprehensibile.]** Immo laudabile debet judicari, cap. sciendum 29. distinct. I. unic. §. ut lex, C. de caduc. tol. quia ut ait Justinianus in authent. de non alien. cap. 2. in princip. Quid enim stabile, & ita immutabile, ut nullam patiat mutationem, cum omnis noster status sub perpetuo motu consistat. Facit Claudianus ibi:

Priscamque sumunt
Canitiem leges, emendanturque vetusta,
Accedantque nova.

Unde pro varietate temporum statuta mutantur humana, ut pluribus exemplis docemur in cap. recurrat 32. q. 4. cap. 1. & per tot. dist. 31. cap. fraternitatis, cap. vidua, 34. dist. Clemem. 1. de judicis. Probant P. Gregor. lib. 47. synagm. cap. 32. & lib. 10. de Rep. cap. 5. Connanus lib. 1. comment. cap. 2. num. 5. Vultejus in princip. Instit. de justit. num. 7. Olvaldus lib. 1. comment. cap. 12. litt. B. Gregorius Lopez in l. 1. tit. 1. part. 1. Corralius in l. 1. de justit. & jur. num. 7. Castillo lib. 2. polit. cap. 10. num. 33. Facit Cassiodorus lib. 1. var. epist. 25. Solorzanus tomo 1. de jure Indiar. cap. 16. num. 93. alias enim leges perpetuæ esse debent, & non faciliè mutandæ, quia ut ajebat Natalis Comes lib. 27. historia, ibi: Cum lex sit unicum fundamentum Rerumpublicarum, turpe est, & puerile in Regno delirare, ebriosumque more modo huc, modo illic fluctuare, aut sæpius tanquam ab inferis mortuam legem per præconem revocare fre-

quentibus promulgationibus: sed convenit legem ab initio ante promulgationem diligenter consideratam, mox fieri civibus contubernalem, non minus in animis, & consuetudine civium, quam in libris publicis stabilitam. Est enim clarissimum male instituta civitatis indicium, si leges sæpe repetantur: quod certe non fieret, si à sapientibus late essent priores, ac semel lata, juberentur, ut conveni, servari. Illustrat Solorzanus embi. 66.

(c) **[Copulentur.]** Ut exposui in cap. 1. hoc titul.

(d) **[Sunt humores.]** Quibus verbis non assignat Innoc. III. rationem, quare Ecclesia prohibuit matrimonium inter consanguineos; aut præcipuam, quare Ecclesia restrinxit hoc impedimentum ad quartum gradum, ut falso Beza, & Kemnitius expendebant; nam præfens constitutio eâ ratione nititur, quia experientia docet, non posse hodie prohibitionem usque ad septimum gradum sine magno dispendio conservari, cum non facile homines recorderent tot graduum consanguinitatis, & affinitatis; & ita sæpius in gradibus prohibitis ex ignorantia matrimonium contraherent: in quarto autem gradu præfixa est prohibitio hæc, quia plerumque homines vident quartam generationem, unde hæc ratio de quatuor humoribus, non ut præcipua, sed ut quædam congruentia adfertur; nec ideo inepta est hæc ratio, immò potius physica, ut S. Thomas ostendit in 4. dist. 40. q. 1. art. 4. quia enim homo ex quatuor elementis constat, colligitur admodum probabiliter, in quarto gradu penitus deficere vim illam sanguinis, quæ à primo stipte trahitur. In permixtione enim sanguinis à patre accepti cum alio extraneo, quæ fit in generatione, id quod est subtilissimum, nimirum vis ignea, confunditur, & perit, secundo visa ærea, tertio aquea, quarto terrea: quare in quarta generatione totus ille sanguis perire creditur, ut docet Bellarmin. tom. 2. lib. 1. de matrim. cap. 29. Nec novum est ut rationes, quas præbet Consul & Legislatores, penitus alienæ videantur, & minus adæquatæ, ut in l. eo quod 10. C. si certum petatur, l. hered. 65. l. pecunie 178. d. v. f. l. ult. de officio procur. Cesar. l. 1. §. ideoque de rerum permut. leg. si Titius 48. in princip. de sidejuss. si extraneo 46. de usufructu, leg. uxorem 41. §. codicillis, de legat. 3. l. is cui 18. ff. qui testam. leg. si servus 27. §. 1. ad leg. Aquil. l. quod 10. ff. de jure codicil. l. si idem 7. Cod. eod. titul. quas notarunt Fornerius lib. 3. rer. quotid. cap. 23. Cujac. 5. ad Afric. in leg. qui usufructum 36. §. 1. de usufruct. & lib. 17. obser. cap. 15. Amaya lib. 3. obser. cap. 1. §. 4. num. 42. Valent. tom. 1. illustr. tract. 4. cap. 3. num. 5. Immo & Scriptores sacre Paginæ nonnumquam rationes tantum probabiles, non verò efficaces, adducere probat Basil. Legion. q. 3. exposit. per totam.

CAP.